

ŠTÁTNY VZDELÁVACÍ PROGRAM

VÝKONOVÝ ŠTANDARD PRE GYMNÁZIÁ A STREDNÉ ODBORNÉ ŠKOLY

Oblasť: **Jazyk a komunikácia**

Vyučovací predmet: **Slovenský jazyk a literatúra pre 3. a 4. ročník
gymnázií a SOŠ**
Časť: slovenský jazyk

Bratislava 2009

Úvod

Výkonový vzdelávací štandard je sekundárny pedagogický dokument vypracovaný na základe **obsahového vzdelávacieho štandardu** v tabuľkovej podobe. Zahŕňa v sebe novo zavádzané pojmy v 3. a 4. ročníku gymnázií a stredných odborných škôl a príslušné zručnosti uvedené v obsahovom vzdelávacom štandarde. Len v obsahovom vzdelávacom štandarde však učiteľ presne zistí napríklad *postupnosť* v zaradovaní obsahových prvkov do učebnej látky od začiatku elementárneho vzdelávania až po jeho vyvrcholenie a zakončenie maturitnou skúškou. Samostatne uvádza predpísané žánre na kontrolné slohové práce pre 3. a 4. ročník.

Výkonový štandard tvorí text, v ktorom sú štandardizované obsahové prvky usporiadané na základe jednotlivých komunikačných jazykových kompetencií s prihliadnutím na systematizáciu jazykového učiva.

Východiskovú didaktickú koncepciu, o ktorú sa opiera koncepcia predmetu slovenský jazyk a literatúra spolu s koncepciou pedagogickej dokumentácie, treba hľadať v princípoch *didaktického konštruktivismu*, ktorý jednoznačne stavia na podnecovaní žiaka objavovať svet a získavať vedomosti, zručnosti a postoje osobným bádaním a tvorivosťou.

Konštruktivismus je čitateľný aj v použitej štruktúre tabuľky predstavujúcej výkonový štandard. Na prvé miesto (prvý stĺpec tabuľky) sa dostali kompetencie, ktoré sa majú vo vyučovacom procese kreovať, na druhé miesto (druhý stĺpec tabuľky) výkon, ktorý sa od žiaka očakáva (na optimálnej i minimálnej úrovni), až na tretie miesto (tretí stĺpec tabuľky) sa dostali nevyhnutné pojmy, ktoré budovanie danej kompetencie vyžaduje, a napokon štvrtý stĺpec tabuľky uvádza odporúčaný tematický celok, v ktorom sa logicky ponúka dané kompetencie zavádzať do vyučovacieho procesu.

Stručný náčrt didaktického usporiadania obsahu slovenského jazyka

Jazyková časť predmetu sa zaoberá problematikou jazyka ako nástroja myslenia a komunikácie medzi ľuďmi. Jazyk sa vníma ako potenciálny zdroj osobného a kultúrneho obohatenia človeka.

Dobré zvládnutie jazykového učiva a najmä komunikačných a kognitívnych kompetencií (spôsobilostí) považujeme za východisko kvalitnejších výsledkov celého školského systému a následnej schopnosti žiakov uplatniť sa na trhu práce a v súkromnom živote.

Do popredia sa vo vyučovaní jazyka dostane analýza a interpretácia textov/prejavov a tvorba vlastných textov/prejavov, ktoré budú adekvátne konkrétnej komunikačnej situácii.

Analýza a interpretácia jazykových prejavov poskytne žiakom priestor na sebauvedomenie: dá šancu objaviť a následne prejaviť pozitívny vzťah k sebe a iným, nadobudnúť primeranú sebadôveru, schopnosť hodnotiť svoje prednosti i nedostatky, umožní vyjadrovať svoje pocity a hodnotiť svoj vlastný citový stav, hodnotiť svoje správanie a jeho dôsledky.

K cieľom jazykového vyučovania patrí aj to, aby si žiaci uvedomovali jazykovú a kultúrnu pestrosť v rámci Európy a sveta, ale aj v rámci jednotlivých sociálnych prostredí. Cez pochopenie významu jazyka pre národnú kultúru by mali dospieť k chápaniu odlišností, tolerancii a orientácii v multikultúrnom prostredí.

Komunikačná gramotnosť sa má však cieľavedome budovať a rozvíjať vo všetkých vyučovacích predmetoch s ohľadom na ich špecifické potreby.

Predpísané žánre na kontrolné slohové práce pre 3. a 4. ročník – výklad, diskusný príspevok, rozprávanie, slávnostný prejav. *

Kontrolné diktáty – 1 za každý polrok. *

* Kritériá hodnotenia sa nachádzajú v samostatnom dokumente.

Zmena didaktickej koncepcie vyučovania materinského jazyka sa odzrkadlí:

- a) v sústave vzdelávacích cieľov,
- b) v obsahovom usporiadaní predmetu,
- c) v realizačnej rovine vzdelávania.

Zmena v **sústave vzdelávacích cieľov** úzko súvisí s novou štruktúrou všeobecných cieľov vzdelávania, ktoré sa orientujú na kompetenčno-pojmový model výchovy a vzdelávania. Jazyková a slohová časť predmetu rozvíja predovšetkým interaktívne využívanie komunikačných nástrojov. Veľa tém ale slúži aj na rozvoj sociálnej interakcie v rámci heterogénnych skupín a formovanie autonómneho správania.

V **obsahovom usporiadaní predmetu** sa do popredia dostávajú komunikačné spôsobilosti a zároveň sa pre žiakov didakticky dotvára relatívne ucelený systém jazyka. Pojmovovo presýtený obsah sa zredukoval v prospech aktivít žiakov, ktorí majú v čo najväčšom rozsahu interpretačno-hodnotiacim spôsobom pracovať s jazykovými komunikátmi. Najväčší akcent sa pritom kladie na vlastnú tvorbu *jazykových prejavov, prácu s informáciami, čitateľskú gramotnosť, schopnosť argumentovať* ap.

V **realizačnej rovine vzdelávania** sa ako najefektívnejší ukazuje konštruktivistický prístup k učeniu. Znamená to, že riešením úloh žiak sám prichádza na základe učiteľom usmerňovaného zážitkového vyučovania na nové poznatky, ktoré systematizuje a zovšeobecňuje. Veľkú pozornosť treba venovať získavaniu komplexných kompetencií, napr. dotvárať schopnosť žiakov interpretovať rôzne druhy súvislých aj nesúvislých textov (je nutná spolupráca aj s inými vyučovacími predmetmi, ktoré budú rozvíjať ďalšie stratégie čítania s porozumením orientované na texty špecifické pre dané predmety). Veľký dôraz je na vlastnej produkcii ústnych aj písaných prejavov samotnými žiakmi.

Štruktúra pedagogického dokumentu, ktorý spája výkonový a obsahový štandard

Zmeny v predmete slovenský jazyk a literatúra sa vzťahujú nielen na obsahovú stránku, ale aj na koncepciu pedagogickej dokumentácie, o čom svedčí aj samotná štruktúra pedagogického dokumentu spájajúceho výkonový a obsahový štandard, ktorý nepredstavuje súvislý text, ale tabuľku.

V prvom stĺpci tabuľky sú uvedené kľúčové kompetencie rozvíjané vzdelávacou oblasťou Jazyk a komunikácia.

V druhom stĺpci tabuľky sú uvedené vlastné výkonové vzdelávacie štandardy, pričom pri danej kľúčovej kompetencii sú verbalizované očakávané výkony na optimálnej úrovni (v školskej praxi hodnotené klasifikačným stupňom výborný) a identická kompetencia má tiež verbalizované aj výkony na minimálnej úrovni (v školskej praxi hodnotené klasifikačným stupňom dostatočný). Proti každému optimálnemu výkonu je zadefinovaný aj príslušný minimálny variant naplnenia danej kompetencie, preto pri každej kompetencii je uvedené dvakrát to isté číslovanie výkonov. Optimálny výkon je označený červeným písmom – kurzívou so sivým pozadím, minimálny výkon je označený tyrkysovým normálnym písmom bez farebného pozadia. Na základe opísaného optimálneho a minimálneho výkonu si učiteľ sám odvodí mieru výkonu na klasifikačný stupeň chválitebný, dobrý a nedostatočný. Teoreticky stupňovanie vychádza zo všeobecne akceptovaných taxonómií (Bloom/Anderson) a výkon žiaka sa opisuje v pojmoch zručností, ktoré sú zahrnuté v cieľoch predmetu slovenský jazyk a literatúra, sú zaradené do obsahového štandardu a explicitne uvedené v tabuľke pedagogického dokumentu.

V treťom stĺpci tabuľky sú uvedené pojmy z obsahového štandardu zavádzané v 3. a 4. ročníku gymnázií a stredných odborných škôl potrebné na dosiahnutie opísaného výkonu

v predchádzajúcom, t. j. v druhom stĺpci tabuľky. Samozrejme, na dosiahnutie požadovaného výkonu musí žiak využiť aj iné pojmy, ktoré by mal nadobudnúť už predchádzajúcim štúdiom. Úplný zoznam pojmov uvádza obsahový štandard slovenského jazyka a literatúry. V tomto stĺpci sú uvedené aj predpísané žánre na kontrolné slohové práce pre 3. a 4. ročník, pričom niektoré sa novo zavádzajú do vyučovania (označené horným indexom číslicou ¹), ostatné sa preberali na základnej škole a na strednej sa ďalej precvičujú (použité tučné písmo a označené horným indexom číslicou ¹).

V poslednom stĺpci tabuľky je vymedzený tematický celok, v ktorom je vhodné budovať základy danej kompetencie. Pritom platí, že väčšina kompetencií sa dá rozvíjať vo viacerých tematických celkoch, dokonca vo viacerých vzdelávacích oblastiach, čo zodpovedá integrovanému prístupu vo vyučovaní.

Základom koncepcie pedagogického dokumentu spájajúceho výkonový a obsahový štandard pre 3. a 4. ročník sa teda stávajú komunikačné jazykové kompetencie: čítanie s porozumením, písanie, aktívne počúvanie a dve ďalšie kľúčové kompetencie – učiť sa, ako sa učiť, a cieľavedome riadiť vlastný život, ktoré štruktúrujú obsah učiva (pojmový štandard) a výkon (výkonový štandard) do relatívne uzavretých celkov. Uvedené komunikačné kompetencie je možné rozvíjať samostatne alebo ich vzájomne kombinovať. Postupnosť rozvíjania komunikačných jazykových kompetencií je v právomoci učiteľa.

Kompetencie definované v rámci komunikačných jazykových kompetencií predstavujú cieľ, ktorý má učiteľ naplňať vo vzdelávacom procese. Počas celého školského roka musí učiteľ rozvíjať všetky spôsobilosti stanovené v pedagogickom dokumente. Kompetencie majú činnostný charakter a sú napĺňané zručnosťami a obsahovým vymedzením učiva.

Pojmy uvádzané v pedagogickom dokumente, ktorý spája výkonový a obsahový štandard, sú presne vymedzené v obsahovom vzdelávacom štandarde pre predmet slovenský jazyk a literatúra a predstavujú znalosti, ktoré má žiak nadobudnúť.

Kľúčové kompetencie rozvíjané vzdelávacou oblasťou	Výkonový štandard pre oblastné kompetencie (na <i>optimálnej úrovni</i> a na <i>minimálnej úrovni</i>)	Pojmy z obsahového štandardu zavádzané v 3. a 4. roč. G a SŠ <i>Poznámka: kompletný zoznam predpísaných pojmov je uvedený v dokumente: Obsahové vzdelávacie štandardy pre gymnázium a stredné odborné školy, slovenský jazyk a literatúra, časť: slovenský jazyk</i>	Odporúčaná tematický celok
1. Vedieť komunikovať adekvátne komunikačnej situácii.			
1.1 Vedieť sa vyjadrovať adekvátne komunikačnej situácii – ústne (vhodná forma a obsah).	<ul style="list-style-type: none"> 1.1.1 Dokáže sa pohotovo zorientovať v danej komunikačnej situácii a presne reagovať na počutý text jasnou, zrozumiteľnou a správne intonovanou odpoveďou alebo otázkou. 1.1.2 Vo vlastných jazykových prejavoch dodržiava pravidlá spisovnej slovenskej výslovnosti, správne artikulácie. Vo svojich ústnych prejavoch uplatňuje vhodnú intonáciu, v ktorej dodržiava významové a fyziologické pauzy, primerané tempo reči, správne frázovanie výpovede a vhodnú moduláciu hlasu. 1.1.3 Pozná jazykovedné disciplíny, ktoré skúmajú zvukovú a písomnú podobu reči, a ich základné jednotky. 	<ul style="list-style-type: none"> intonácia pauza – fyziologická, významová vedľajší slovný prízvuk tempo reči frázovanie, modulácia hlasu ortoepia ortografia 	Jazykoveda Komunikácia Zvuková rovina jazyka
	<ul style="list-style-type: none"> 1.1.1 Dokáže sa zorientovať v danej komunikačnej situácii a reagovať na počutý text tak, že poslucháč pochopí obsah jeho výpovede. 1.1.2 Uvedomuje si spisovnosť a nespisovnosť vo svojom prejave a vo verejných prejavoch sa snaží používať spisovnú výslovnosť. 1.1.3 Odlišuje zvukovú podobu reči od písomnej a vie pomenovať jej základné jednotky. 		

Kľúčové kompetencie rozvíjané vzdelávacou oblasťou	Výkonový štandard pre oblastné kompetencie (na <i>optimálnej úrovni</i> a na <i>minimálnej úrovni</i>)	Pojmy z obsahového štandardu zavádzané v 3. a 4. roč. G a SŠ <i>Poznámka: kompletný zoznam predpísaných pojmov je uvedený v dokumente: Obsahové vzdelávacie štandardy pre gymnázium a stredné odborné školy; slovenský jazyk a literatúra, časť: slovenský jazyk</i>	Odporúčaná tematický celok
1.2 Vedieť sa vyjadrovať adekvátne komunikačnej situácii – ústne a písomne (vhodná forma a obsah).	<ul style="list-style-type: none"> 1.2.1 Pozná význam slov, ktoré využíva vo svojom jazykovom prejave v súlade s rôznymi kontextmi a komunikačnými situáciami, prípadne si vie overiť význam neznámych slov v dostupných informačných zdrojoch. 1.2.2 Vo vlastných jazykových prejavoch využíva široký repertoár slovnej zásoby. 1.2.3 Odlišuje v písaných i počutých prejavoch nárečové slová od spisovných a vhodne zaraďuje nárečové slová do vlastných jazykových prejavov s cieľom štylisticky ich dotvárať. <ul style="list-style-type: none"> 1.2.1 Vie vyhladať význam neznámych slov v slovníkoch. 1.2.2 Používa obmedzený repertoár slovnej zásoby s častým opakovaním slov. 1.2.3 Odlišuje v písaných i počutých prejavoch nárečové slová od spisovných a vo verejných jazykových prejavoch sa snaží využívať spisovné slová. 	<ul style="list-style-type: none"> nárečové slová odborné názvy/termíny básnické slová 	Jazykoveda Významová/ lexikálna rovina jazyka
1.2 Vedieť sa vyjadrovať adekvátne komunikačnej situácii – ústne a písomne (vhodná forma a obsah).	<ul style="list-style-type: none"> 1.2.4 Vo vlastných jazykových prejavoch používa na vyjadrenie vyššej miery vlastností či okolností deja správne tvary stupňovania prídavných mien a prísloviek. 1.2.4 Vo vlastných jazykových prejavoch používa na vyjadrenie vyššej miery vlastností či okolností deja stupňovanie prídavných mien a prísloviek, pričom sa občas nevyhne zle vytvoreným tvarom, resp. pravopisne nesprávnym tvarom typu: väčší, nižší, uššie. 	<ul style="list-style-type: none"> stupeň (prídavné mená a príslovky) 	Tvarová/ morfologická rovina jazyka

Kľúčové kompetencie rozvíjané vzdelávacou oblasťou	Výkonový štandard pre oblastné kompetencie (na <i>optimálnej úrovni</i> a na <i>minimálnej úrovni</i>)	Pojmy z obsahového štandardu zavádzané v 3. a 4. roč. G a SŠ <i>Poznámka: kompletný zoznam predpisovaných pojmov je uvedený v dokumente: Obsahové vzdelávacie štandardy pre gymnázium a stredné odborné školy; slovenský jazyk a literatúra, časť: slovenský jazyk</i>	Odporúčaná tematický celok
	<ul style="list-style-type: none"> 1.2.5 Vie vytvoriť kompozične zrozumiteľný text, v ktorom uplatní logické, časové a príčinnno-následné súvislosti textu a požiadavky slovosledu v slovenčine. 1.2.6 Je schopný vyhl'adať v cudzom texte a uplatniť vo vlastnom jazykovom prejave obsahové, jazykové i mimojazykové konektory, ktoré zabezpečujú súdržnosť textu. 1.2.7 Je schopný nájsť chyby v logickom poradí viet v cudzích jazykových prejavoch a vo vlastných jazykových prejavoch dodržiava logické poradie viet v súvetiach, pričom rešpektuje významový činiteľ výstavby výpovede. 	<ul style="list-style-type: none"> súdržnosť textu – konektory vetosled 	Nadvetná syntax
	<ul style="list-style-type: none"> 1.2.5 Vie vytvoriť názov textu, rozčleniť text na odseky a na úvod, jadro a záver. Pri organizácii myšlienok vo vlastných jazykových prejavoch sa dopúšťa chýb v logickej nadväznosti viet. 1.2.6 Je schopný vyhl'adať v cudzom texte a uplatniť vo vlastnom jazykovom prejave obsahové a niektoré jazykové i mimojazykové konektory, ktoré zabezpečujú súdržnosť textu. 1.2.7 Vo vlastných jazykových prejavoch dodržiava logické poradie viet v súvetiach, pričom rešpektuje významový činiteľ výstavby výpovede. 		

Kľúčové kompetencie rozvíjané vzdelávacou oblasťou	Výkonový štandard pre oblastné kompetencie (na <i>optimálnej úrovni</i> a na <i>minimálnej úrovni</i>)	Pojmy z obsahového štandardu zavádzané v 3. a 4. roč. G a SŠ <i>Poznámka: kompletný zoznam predpísaných pojmov je uvedený v dokumente: Obsahové vzdelávacie štandardy pre gymnázium a stredné odborné školy, slovenský jazyk a literatúra, časť: slovenský jazyk</i>	Odporúčany tematický celok
<p>1.2 Vedieť sa vyjadrovať adekvátne komunikačnej situácii – ústne a písomne (vhodná forma a obsah).</p>	<ul style="list-style-type: none"> 1.2.8 Ovláda a vo vlastných jazykových prejavoch dodržiava aktuálnu jazykovú normu a zároveň je schopný zvoliť vhodné štylistické prostriedky v každej komunikačnej situácii aj vtedy, ak by tým porušil jazykovú normu. 1.2.9 Dokáže vysvetliť pojem hybridizácia jazykových štýlov, slohových postupov a slohových útvarov a vo vlastných jazykových prejavoch vie odôvodniť využitie výrazových prostriedkov hybridizácie. 1.2.10 Pri tvorbe vlastného jazykového prejavu dodržiava, resp. prispôbuje si jednotlivé fázy tvorby prejavu s dôrazom na jeho vhodnú ústnu alebo písomnú prezentáciu. 1.2.11 Pri ústnej prezentácii jazykového prejavu aktívne využíva vhodné mimojazykové prostriedky, ktorými umocňuje celkové vyznenie svojho prejavu. 1.2.12 Ovláda a vo vlastných jazykových prejavoch dodržiava spoločenské zásady jazykovej komunikácie. 1.2.13 Vo svojej jazykovej praxi sa vedome vyhýba devalvujúcej komunikácii. 1.2.14 Dokáže sa rozhodnúť pre vhodný slohový útvar/žáner v súlade s cieľom komunikácie. 1.2.15 Vie samostatne transformovať text z jedného žánru do druhého. 1.2.16 Vie vysvetliť rozdiely medzi rôznymi spôsobmi šírenia informácií (propagácia, propaganda a agitácia) a je pripravený na možnú prítomnosť dezinformácií v jazykových prejavoch. Dokáže vyjadriť svoj názor na ne. 1.2.17 Pomocou analýzy textov dokáže nájsť ich spoločné a rozdielne znaky, ktoré využíva pri interpretácii. 1.2.18 Vie vysvetliť typické znaky príležitostných, náučných a agitačných prejavov a dokáže tieto žánre 	<ul style="list-style-type: none"> jazyková norma slohový útvar – žáner hybridizácia jazykových štýlov, slohových postupov, slohových útvarov fázy tvorenia prejavu prezentácia prejavu mimojazykové prostriedky – gestika, proxemika spoločenské zásady jazykovej komunikácie devalvujúca komunikácia druhy otázok príležitostné prejavy – slávnostné otvorenie podujatia náučný prejav – prednáška, referát agitačný prejav – politická reč, súdna reč diskusný príspevok interpretácia textu spoločné a rozdielne znaky textov propagácia propaganda agitácia dezinformácia národný jazyk cieľový jazyk cudzí jazyk úradný (štátny) jazyk jazyky národnostných menšín kodifikácia spisovného jazyka A. Bernolák – kultúra západoslovenčina L. Štúr – stredoslovenské nárečie, štúrovčina M. Hattala platné kodifikačné príručky požiadavky slovenskej štátnej normy na vybrané písomnosti administratívneho štýlu (úradný list) 	<p>Jazykoveda Sloh Komunikácia</p>

Kľúčové kompetencie rozvíjané vzdelávacou oblasťou	Výkonový štandard pre oblastné kompetencie (na <i>optimálnej úrovni</i> a na <i>minimálnej úrovni</i>)	<p>Pojmy z obsahového štandardu zavádzané v 3. a 4. roč. G a SŠ</p> <p><i>Poznámka: kompletný zoznam predpísaných pojmov je uvedený v dokumente: Obsahové vzdelávacie štandardy pre gymnázium a stredné odborné školy; slovenský jazyk a literatúra, časť: slovenský jazyk</i></p>	Odporúčaná tematický celok
	<p><i>samostatne vytvoriť.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> 1.2.19 <i>Pozná rôzne druhy otázok a vo vlastných jazykových prejavoch ich aktívne a vhodne využíva.</i> 1.2.20 <i>Vie vysvetliť rozdiel medzi národným, cieľovým, cudzím, úradným (štátnym) jazykom a jazykmi národnostných menšín a dokáže vysvetliť ich základné funkcie.</i> 1.2.21 <i>Pozná a pri tvorbe vlastných jazykových prejavov aktívne využíva platné kodifikačné príručky.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> jazyková norma sluhový útvar – žáner hybridizácia jazykových štýlov, sluhových postupov, sluhových útvarov fázy tvorenia prejavu prezentácia prejavu mimojazykové prostriedky – gestika, proxemika spoločenské zásady jazykovej komunikácie devalvujúca komunikácia druhy otázok príležitostné prejavy – slávnostné otvorenie podujatia náučný prejav – prednáška, referát agitačný prejav – politická reč, súdna reč diskusný príspevok interpretácia textu spoločné a rozdielne znaky textov propagácia propaganda agitácia dezinformácia národný jazyk cieľový jazyk cudzí jazyk úradný (štátny) jazyk jazyky národnostných menšín kodifikácia spisovného jazyka A. Bernolák – kultúra západoslovenčina L. Štúr – stredoslovenské nárečie, štúrovčina M. Hattala platné kodifikačné príručky požiadavky slovenskej štátnej normy na vybrané písomnosti administratívneho štýlu (úradný list) 	

Kľúčové kompetencie rozvíjané vzdelávacou oblasťou	Výkonový štandard pre oblastné kompetencie (na <i>optimálnej úrovni</i> a na <i>minimálnej úrovni</i>)	Pojmy z obsahového štandardu zavádzané v 3. a 4. roč. G a SŠ <i>Poznámka: kompletný zoznam predpísaných pojmov je uvedený v dokumente: Obsahové vzdelávacie štandardy pre gymnázium a stredné odborné školy; slovenský jazyk a literatúra, časť: slovenský jazyk</i>	Odporúčaná tematický celok
	<ul style="list-style-type: none"> 1.2.8 Vo vlastných jazykových prejavoch sa snaží dodržiavať jazykovú normu, nedokáže sa však vyhnúť chybám (najmä pravopisným: písanie i/y; používanie interpunkčných znamienok; písanie veľkých začiatkových písmen). Dokáže v danej komunikačnej situácii posúdiť štylistickú vhodnosť použitých výrazových prostriedkov v prejavoch iných ľudí, no vo vlastných jazykových prejavoch sa dopúšťa prehrškov voči štylistickej vhodnosti, predovšetkým neadekvátnym používaním hovorových a slangových slov vo verejných prejavoch. 1.2.9 Vo vlastných jazykových prejavoch využíva výrazové prostriedky hybridizácie jazykových štýlov, slohových postupov a slohových útvarov, často však v rozpore s komunikačným cieľom. 1.2.10 Pri tvorbe vlastného jazykového prejavu využíva len niektoré fázy tvorby jazykového prejavu, no predovšetkým vo fáze úpravy jazykového prejavu nevenuje dostatočnú pozornosť pravopisným, kompozičným a štylistickým chybám, resp. nedokáže ich samostatne opraviť. 1.2.11 Pri ústnej prezentácii vlastného jazykového prejavu sa snaží aktívne využívať mimojazykové prostriedky, ich výber a použitie však nie sú vždy funkčné. 1.2.12 Vo vlastných jazykových prejavoch sa snaží dodržiavať spoločenské zásady jazykovej komunikácie, nevyhne sa však ich častému porušovaniu. 1.2.13 Pozná znaky devalvujúcej komunikácie, no niekedy sa im nedokáže vyhnúť vo vlastných jazykových prejavoch. 1.2.14 Po pripomenutí znakov jednotlivých slohových útvarov/žánrov sa dokáže zvyčajne správne rozhodnúť 	<ul style="list-style-type: none"> jazyková norma slohový útvar – žáner hybridizácia jazykových štýlov, slohových postupov, slohových útvarov fázy tvorenia prejavu prezentácia prejavu mimojazykové prostriedky – gestika, proxemika spoločenské zásady jazykovej komunikácie devalvujúca komunikácia druhy otázok príležitostné prejavy – slávnostné otvorenie podujatia náučný prejav – prednáška, referát agitačný prejav – politická reč, súdna reč diskusný príspevok interpretácia textu spoločné a rozdielne znaky textov propagácia propaganda agitácia dezinformácia národný jazyk cieľový jazyk cudzí jazyk úradný (štátny) jazyk jazyky národnostných menšín kodifikácia spisovného jazyka A. Bernolák – kultúra západoslovenčina L. Štúr – stredoslovenské nárečie, štúrovčina M. Hattala platné kodifikačné príručky požiadavky slovenskej štátnej normy na vybrané písomnosti administratívneho štýlu (úradný list) 	

Kľúčové kompetencie rozvíjané vzdelávacou oblasťou	Výkonový štandard pre oblastné kompetencie (na <i>optimálnej úrovni</i> a na <i>minimálnej úrovni</i>)	Pojmy z obsahového štandardu zavádzané v 3. a 4. roč. G a SŠ <i>Poznámka: kompletný zoznam predpísaných pojmov je uvedený v dokumente: Obsahové vzdelávacie štandardy pre gymnázium a stredné odborné školy; slovenský jazyk a literatúra, časť: slovenský jazyk</i>	Odporúčaná tematický celok
	<p>pre vhodný slohový útvar/žáner v súlade s cieľmi komunikácie.</p> <ul style="list-style-type: none"> 1.2.15 S pomocou odbornej literatúry, resp. po pripomenutí znakov jednotlivých žánrov vie transformovať jednoduchý text z jedného žánru do druhého. 1.2.16 Pozná základné rozdiely medzi rôznymi spôsobmi šírenia informácií (propagácia, propaganda a agitácia). Vie vysvetliť, čo je dezinformácia. 1.2.17 Intuitívne dokáže nájsť niektoré spoločné a rozdielne znaky textov. 1.2.18 Pozná členenie prejavov na: príležitostné, náučné a agitačné prejavy; má však problém odlišiť konkrétne žánre v rámci daných typov prejavov, napr. prednášku od referátu či diskusného príspevku. 1.2.19 Vo vlastných jazykových prejavoch intuitívne využíva rôzne druhy otázok. 1.2.20 Vie vysvetliť rozdiel medzi národným, cudzím, úradným (štátnym) jazykom a jazykmi národnostných menšín. 1.2.21 Pri tvorbe vlastného jazykového prejavu vie pracovať s platnými jazykovými kodifikačnými príručkami, napr. s výkladovým slovníkom slovenského jazyka. 	<ul style="list-style-type: none"> jazyková norma slohový útvar – žáner hybridizácia jazykových štýlov, slohových postupov, slohových útvarov fázy tvorenia prejavu prezentácia prejavu mimojazykové prostriedky – gestika, proxemika spoločenské zásady jazykovej komunikácie devalvujúca komunikácia druhy otázok príležitostné prejavy – slávnostné otvorenie podujatia náučný prejav – prednáška, referát agitačný prejav – politická reč, súdna reč diskusný príspevok interpretácia textu spoločné a rozdielne znaky textov propagácia propaganda agitácia dezinformácia národný jazyk cieľový jazyk cudzí jazyk úradný (štátny) jazyk jazyky národnostných menšín kodifikácia spisovného jazyka A. Bernolák – kultúra západoslovenčina L. Štúr – stredoslovenské nárečie, štúrovčina M. Hattala platné kodifikačné príručky požiadavky slovenskej štátnej normy na vybrané písomnosti administratívneho štýlu (úradný list) 	

Kľúčové kompetencie rozvíjané vzdelávacou oblasťou	Výkonový štandard pre oblastné kompetencie (na <i>optimálnej úrovni</i> a na <i>minimálnej úrovni</i>)	Pojmy z obsahového štandardu zavádzané v 3. a 4. roč. G a SŠ <i>Poznámka: kompletný zoznam predpísaných pojmov je uvedený v dokumente: Obsahové vzdelávacie štandardy pre gymnázium a stredné odborné školy; slovenský jazyk a literatúra, časť: slovenský jazyk</i>	Odporúčaná tematický celok
1.3 Čítať s porozumením súvislé aj nesúvislé texty.	<ul style="list-style-type: none"> 1.3.1 Dokáže identifikovať všetky informácie uvedené v texte explicitne. 1.3.2 Je schopný dedukovať z textu a vyvodit' informácie, ktoré v ňom nie sú uvedené priamo, implicitne z neho ale vyplývajú, teda na porozumenie textu je schopný využiť uvažovanie, analýzu, porovnávanie, vyvodzovanie, jednoduchú aplikáciu. Na lepšie porozumenie textu aktívne využíva kontextové súvislosti. 1.3.3 Je schopný interpretovať text a integrovať informácie z neho s predchádzajúcimi poznatkami a skúsenosťami. 1.3.4 Dokáže vybrať a hodnotiť text z hľadiska obsahu. 1.3.5 Dokáže hodnotiť text z hľadiska formy, jazykových prostriedkov, útvaru, štýlu a pod. 1.3.6 Pozná klasifikáciu slovaných jazykov. 1.3.7 Vie vysvetliť vývojovú líniu slovenčiny od indoeurópskeho prajazyka po jej začlenenie do rodiny západoslovaných jazykov. 1.3.8 Pozná dôvody, pre ktoré sa staroslovenčina stala spisovným jazykom na našom území. Pozná ohlas tejto kultúry aj v neskorších obdobiach. 	<ul style="list-style-type: none"> • slohový útvar – žáner • kontext • interpretácia textu • spoločné a rozdielne znaky textov • dedukcia • indukcia • komparácia • analýza • syntéza • analógia • indoeurópsky prajazyk • indoeurópske jazyky • staroslovenčina • slovanské jazyky – východoslované, západoslované, južnoslované 	Sloh Práca s informáciami

Kľúčové kompetencie rozvíjané vzdelávacou oblasťou	Výkonový štandard pre oblastné kompetencie (na <i>optimálnej úrovni</i> a na <i>minimálnej úrovni</i>)	<p>Pojmy z obsahového štandardu zavádzané v 3. a 4. roč. G a SŠ</p> <p><i>Poznámka: kompletný zoznam predpísaných pojmov je uvedený v dokumente: Obsahové vzdelávacie štandardy pre gymnázium a stredné odborné školy; slovenský jazyk a literatúra, časť: slovenský jazyk</i></p>	Odporúčaná tematická celok
	<ul style="list-style-type: none"> • 1.3.1 Dokáže identifikovať niektoré informácie uvedené v texte explicitne. • 1.3.2 S pomocou učiteľa je schopný dedukovať z textu a vyvodit' niektoré informácie, ktoré v texte nie sú uvedené priamo, ale implicitne z neho vyplývajú. Na lepšie porozumenie textu využíva kontextové súvislosti. • 1.3.3 Je schopný interpretovať krátky jednoduchý vecný text a intuitívne spájať informácie z textu s predchádzajúcimi poznatkami a skúsenosťami. • 1.3.4 Dokáže vybrať krátky jednoduchý vecný text z hľadiska obsahu, ale táto jeho schopnosť je limitovaná úzkym okruhom tém. • 1.3.5 Je schopný určiť niektoré jazykové prostriedky a s prípadnou pomocou učiteľa aj jazykový útvar/žáner, štýl a pod. krátkeho, jednoduchého vecného textu. • 1.3.6 Vie vymenovať slovanské jazyky. • 1.3.7 Pozná začlenenie slovenčiny do indoeurópskych jazykov. • 1.3.8 Vie, že staroslovienčina bola vo Veľkomoravskom období spisovným jazykom na našom území. 	<ul style="list-style-type: none"> • slohový útvar – žáner • kontext • interpretácia textu • spoločné a rozdielne znaky textov • dedukcia • indukcia • komparácia • analýza • syntéza • analógia • indoeurópsky prajazyk • indoeurópske jazyky • staroslovienčina • slovanské jazyky – východoslovanské, západoslovanské, južnoslovanské 	

Kľúčové kompetencie rozvíjané vzdelávacou oblasťou	Výkonový štandard pre oblastné kompetencie (na <i>optimálnej úrovni</i> a na <i>minimálnej úrovni</i>)	Pojmy z obsahového štandardu zavádzané v 3. a 4. roč. G a SŠ <i>Poznámka: kompletný zoznam predpísaných pojmov je uvedený v dokumente: Obsahové vzdelávacie štandardy pre gymnázium a stredné odborné školy; slovenský jazyk a literatúra, časť: slovenský jazyk</i>	Odporúčaná tematická celok
2. Schopnosť učiť sa učiť.	<ul style="list-style-type: none"> 2.1 Vie naplánovať svoju činnosť pri príprave projektu, je schopný samostatne zoradiť motívy a myšlienky podľa časovej a logickej postupnosti. 2.2 Vie vytvoriť na základe čiastkových informácií z umeleckého a niektorých druhov vecného textu hypotézu o jeho závere a svoju hypotézu overiť v diskusii. 2.3 Je schopný úspešne realizovať a vhodne prezentovať projekt. Dokáže prijať vecné pripomienky k svojmu projektu, analyzovať ich a prípadne zapracovať do svojho pôvodného riešenia. 2.4 Vie vecne reagovať na pripomienky k svojmu projektu a podporiť ich argumentmi. 	<ul style="list-style-type: none"> príprava projektu realizácia projektu prezentácia projektu dedukcia indukcia komparácia analýza syntéza analogia 	Učenie sa
	<ul style="list-style-type: none"> 2.1 Dokáže vytvoriť zrozumiteľnú prezentáciu projektu, vyskytujú sa v nej však kompozičné i logické chyby. 2.2 Vie s pomocou odbornej literatúry vybrať z krátkeho jednoduchého vecného textu kľúčové informácie. 2.3 Vie zrealizovať jednoduchý projekt a dokáže ho prezentovať, ale nevyhne sa pri tom kompozičným, logickým a jazykovým chybám. 2.4 V diskusii o svojom projekte dokáže vyjadriť vlastný názor, ale nedokáže ho podporiť argumentmi. 		
3. Schopnosť cieľavedome riadiť vlastný život.	<ul style="list-style-type: none"> 3.1 Vie racionálne využiť logické myšlienkové operácie na riešenie rôznych životných situácií. 	<ul style="list-style-type: none"> dedukcia indukcia komparácia analýza syntéza analogia 	Učenie sa
	<ul style="list-style-type: none"> 3.1 Intuitívne rieši problémy a rôzne životné situácie. 		